

Inköp, Logistik och Hållbar Utveckling

En snabbutbildning för alla - framtagen av

Silf
COMPETENCE

 AMAP SUSTAINABILITY

Innehåll

1. Silf och hållbar utveckling
2. Hållbar utveckling
3. Hållbara försörjningskedjor
4. Ta tre steg framåt

Målgrupp och Syfte

Denna snabbutbildning riktar sig till alla med intresse för hur inköp och logistik bidrar till hållbar utveckling.

Syftet är att inspirera användaren till att söka mer information och agera för mer hållbara försörjningskedjor.

1. Silf och Hållbar Utveckling

Hållbarhet berör vår affärsidé

Silfs affärsidé, sedan 2007:

Silf omsätter kunskap till hållbar lönsamhet

För oss betyder **affärsidén** att vi identifierar och förmedlar den viktigaste kunskapen inom inköp och logistik, för att hjälpa företag och organisationer att vara långsiktigt lönsamma och bidra till hållbar utveckling

Hållbarhet berör våra kärnvärden

Silfs kärnvärden

- Kvalitetssäkrad kunskap
- Hållbart värdeskapande
- Marknadsledande spetskompetens

För oss betyder **hållbart värdeskapande** att våra utbildningar och tjänster ska bidra till hållbar utveckling och skapa värde för våra kunder och andra intressenter under lång tid.

Policyn, ett ställningstagande

Vi ser vår Hederskodex (1960, version 2006, utdrag med fetstilt för läsbarhet) som vår **hållbarhetspolicy**.

- ”Silf bör utföra sitt arbete med största möjliga affärsmässighet och professionalism samt verka **för att verksamheten blir långsiktigt hållbar**.
- I sin verksamhet **respektera minimikraven uttryckta i internationella regler om mänskliga rättigheter, arbetsrätt och skydd av miljön**.
Alla former av tvångs- och barnarbete motverkas i företagens försörjningskedjor.
- Verka för ärlighet och **god etik** i alla affärer”

Sammanfattning av Silfs hållbarhetsarbete

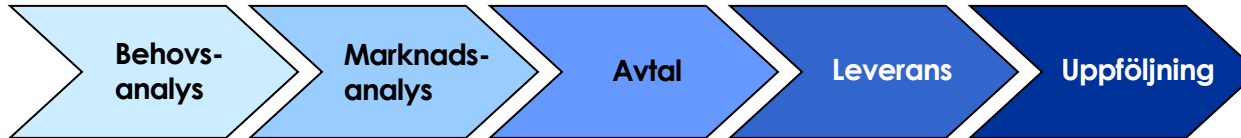
- Vår verksamhet ska bidra till hållbar utveckling och hållbara försörjningskedjor.
- Med god transparens uppfyller vi bindande krav och tar hänsyn till de viktigaste intressenterna och samhällsförväntningarna.
- Vi fokuserar särskilt på kvalitet, miljö, arbetsförhållanden, de mänskliga rättigheterna, och etik, både i vårt interna arbete och i våra erbjudanden och tjänster.

Våra tjänster bidrar i värdekedjan

Silf erbjuder tjänster som även bidrar till hållbar utveckling

- 1. Utbildning:** Vi integrerar hållbarhet i relevanta utbildningar
- 2. Konsult:** Vi erbjuder vår spetskompetens
- 3. Tjänster:** Vi tar fram rapporter och material
- 4. Event:** Vi belyser ofta hållbarhetsfrågor vid event

Vår beskrivning av inköpsprocessen

”Silfs trendrapport har de senaste åren visat på sin tydlighet att;
’använda etiska standards och Code of Conduct gentemot våra leverantörer’ rankats högst flera gånger.”

- Carina Dahllöf
VD Silf

2. Hållbar utveckling

Svårt att definiera "hållbar"?

Producentansvar
Intressenter
Äganderätt
Energi
Samhällsengagemang
Avfall
Hållbarhetsredovisning
Resiliens
Naturresurser
Arbetsrätt
Jämställdhet
Konsumenträtt
Mutor
Mänskliga rättigheter
Socialt ansvarstagande
Tillväxt
Etik
Klimatanpassning
Anti-korruption
Cirkulär ekonomi
Kretslopp
Miljöredovisning
Hållbart byggande
Giftfri
Fattigdomsbekämpning
Arbetsmiljö
Märkning
Ekosystemtjänster
Äganderätt
Kvalitet
Avlopp
Transparens
Vatten
Hållbar Utveckling
ISO 14001
Lagefterlevnad
Ledningssystem
Kemikalier
CSR – corporate social responsibility
Klimatförändring

Lättare att definiera ”ohållbart”

Globala exempel:

- Hälften av all matjord har förlorats under de senaste 150 åren?
- Hälften av det ursprungliga skogstäcket har förlorats på 50 år?
- De 10 varmaste åren sedan 1856 har inträffat de senaste 15 åren?
- Elektricitetsbehovet dubblas inom 20 år?
- 3 miljarder människor upplever vattenbrist?
- Mer än 500 000 arter kommer dö ut under min livstid?
- Nästan 30 000 flickor gifts bort varje dag?
- 800 miljoner människor lever i slumområden?
- Om alla människor på planeten skulle använda naturresurser som vi gör i Sverige skulle det behövas tre planeter Jorden till?
- Mer än 150 miljoner barn i arbete?

Lättare att definiera ”ohållbart”

Globala exempel:

- Mer än 20 miljoner personer i slaveriliknande förhållanden?
- Mer än 2 miljoner dödsolyckor på arbetsplatser, 6000 per dag?
- Mer än 300 miljoner arbetsrelaterade olyckor och 150 miljoner arbetsrelaterade sjukdomsfall per år?
- 70 % av världens befolkning har bristfälligt socialt skydd?
- Korruption i alla länder, omfattar ca 5 % av världens BNP?
- En procent av världen äger 50 % av jordens tillgångar?
- Löneskillnad mellan män och kvinnor, till exempel i Sverige snitt 10%?
- Mat, motsvarande behovet hos 800 miljoner människor, kastas varje år?
- Ca 700 miljoner människor lever i extrem fattigdom (mindre än 1,9 dollar per dag)?
- Mellan 1990 och 2015 ökade de globala koldioxidutsläppen med nästan 50 %?

Hållbar utveckling växer fram

FN-konferenser definierar hållbar utveckling, till exempel:

1972 i Stockholm: mellan stater, internationell miljöpåverkan

1992 i Rio: stater och NGOs, miljö och utveckling

2002 i Johannesburg: stater, NGOs, företag, hållbar utveckling

2012 i Rio: hållbar utveckling, Agenda 2030

2015-2030: 17 globala mål för hållbar utveckling

Definition sedan 1987:

"Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov."

FNs 17 globala mål (globalamalen.se) för hållbar utveckling, 2015-2030

Tre dimensioner: Miljö, samhälle och ekonomi

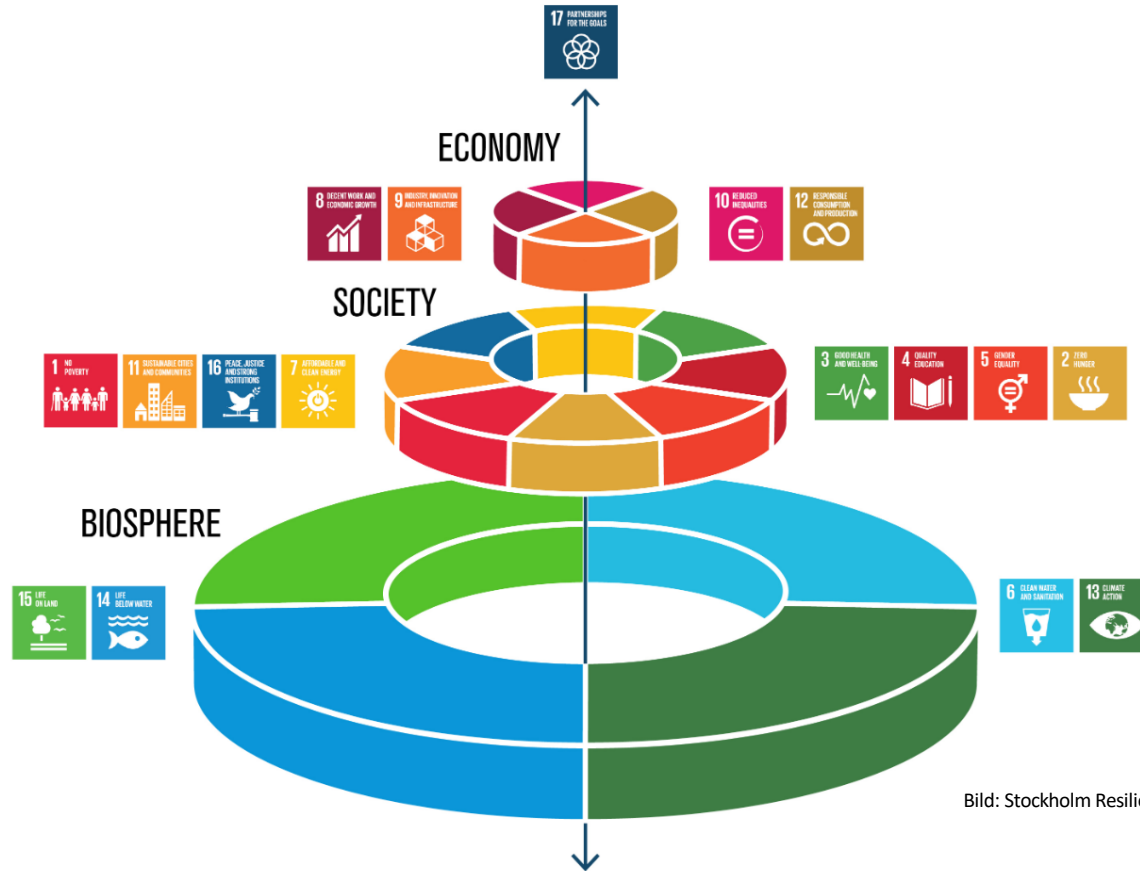

Bild: Stockholm Resilience Center

Världen blir långsamt mer hållbar

Några exempel:

- 2005-2015 halverades den extrema fattigdomen
- Sedan 1960 har medellivslängden ökat med 20 år
- Fler demokratier (men vissa bakslag)
- Positiva initiativ för naturskydd, ozonskikt, försurning, vatten, jämställdhet, arbetsmiljö, sjukdomar, arbetsrätt, plaster i havet, och mycket, mycket mera.

Klimatfrågan skulle kunna lösas med 1% av världens bruttonationalprodukt.

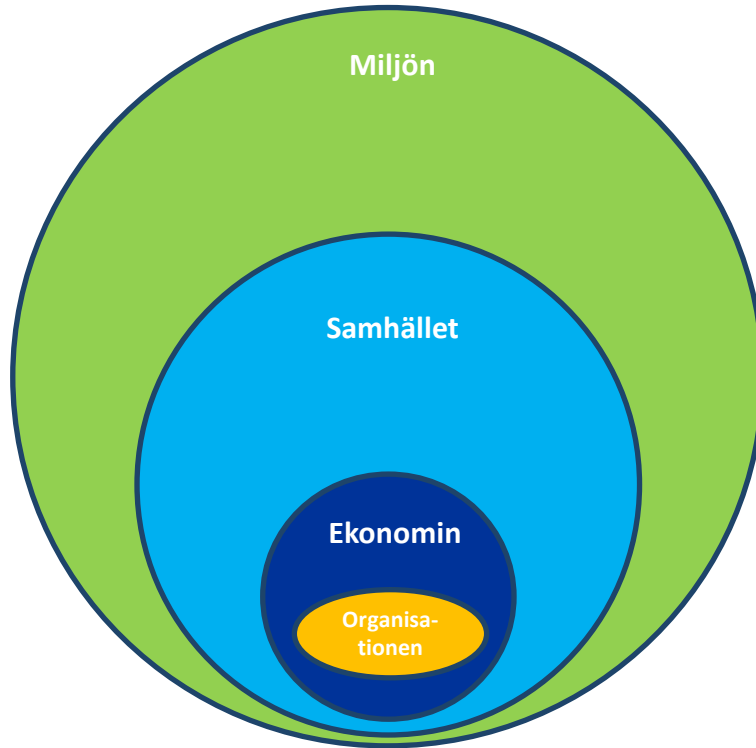
Läs mer: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/>
<http://sverigesmiljomal.se/>
<https://www.globalamalen.se/blirvarldenbättre/>

Hur kan ditt företag eller din organisation bidra mer till hållbar utveckling?

Steg för att bidra mer till hållbar utveckling

- A. Definiera **systemgränserna**: vad är ni beroende av?
- B. Definiera **intressenterna**: vem är ni beroende av?
- C. Förbättra **påverkan**: hur bidrar ni på bästa sätt till hållbar utveckling?
- D. Kommunicera **resultaten**: hur mycket bidrog ni?

A. Systemgränser: vad är ni beroende av?

Vilka naturresurser, samhällsresurser och ekonomiska resurser måste ni säkra och skydda för att vara långsiktigt framgångsrika?

Dagens systemgränser finns ofta uttryckta i bindande krav, t ex stadgar, regleringsbrev, lagkrav, internationella normer, avtalskrav och interna standarder - men även i intressentkrav

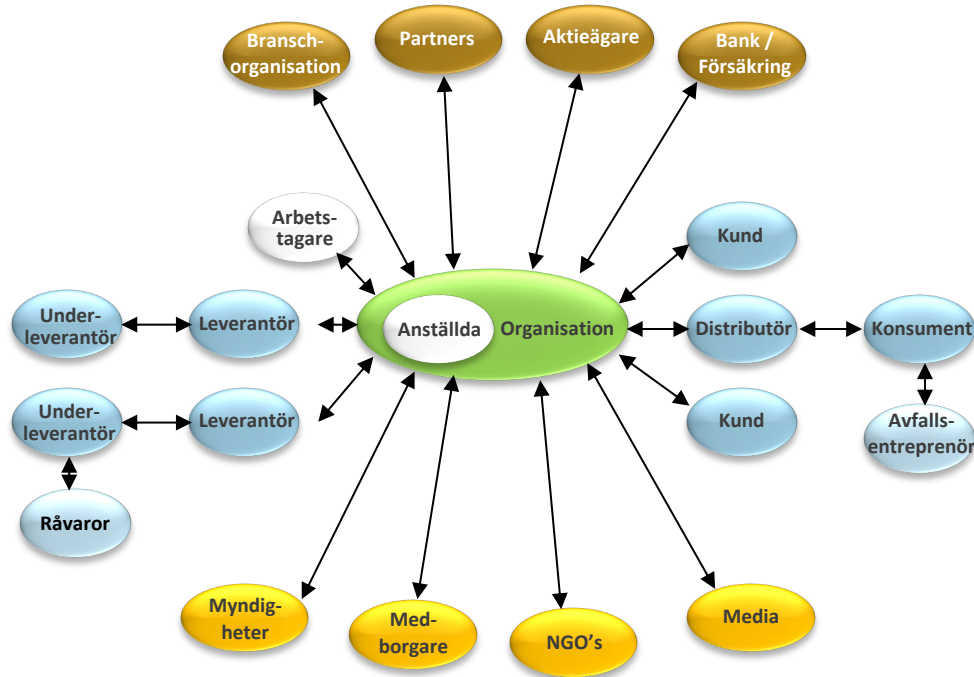
B. Intressenter: vem är ni beroende av?

Intressent (definition):

person eller organisation som kan påverka, bli påverkad eller upplever sig som påverkad av ett beslut eller aktivitet.

Källa: ISO-standarder

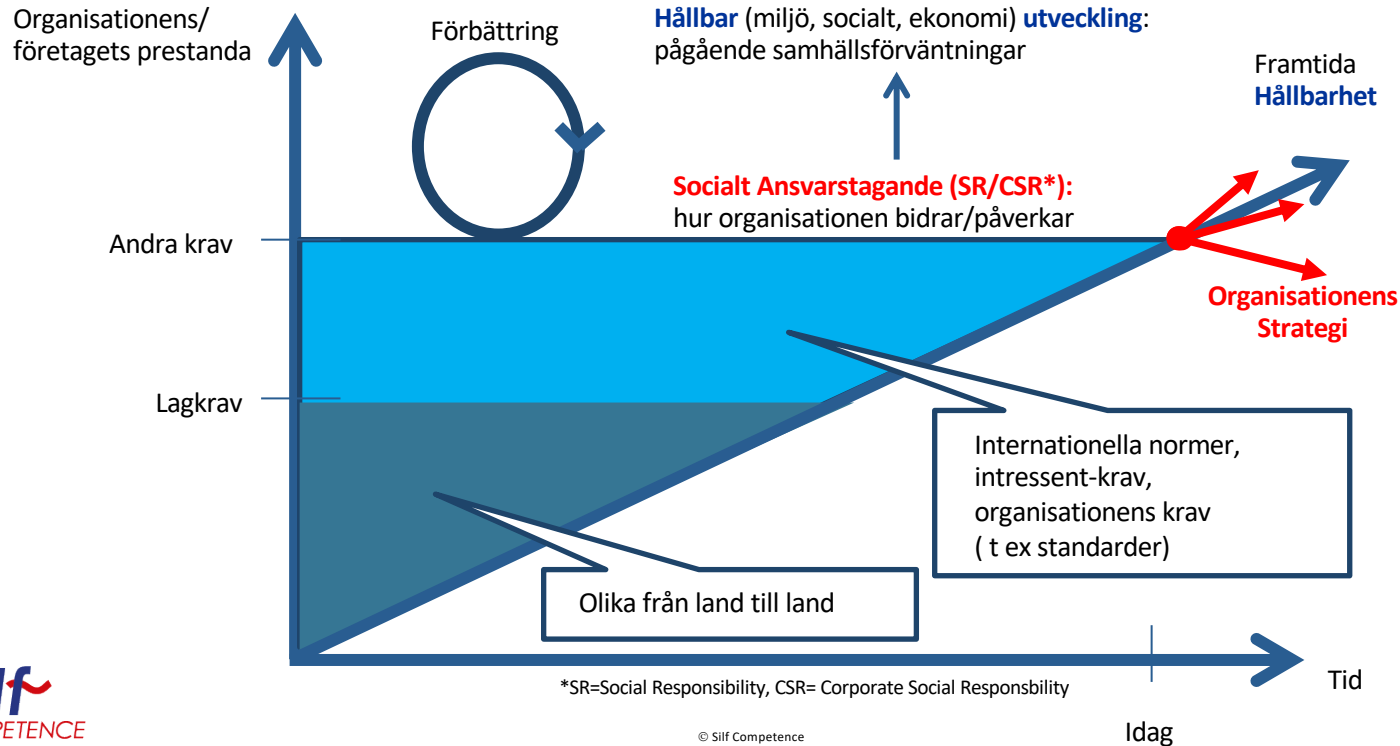
Identifiera och engagera intressenter (exempel)

Vad anser de viktigaste intressenterna att ni påverkar mest?

Identifiera och engagera era viktigaste intressenter.

C. Förbättra ert bidrag till hållbar utveckling

Spara tid genom befintliga verktyg

Exempel på internationella verktyg för hela hållbarhetsområdet

- **United Nations Global Compact:** Tio principer för hållbart företagande unglobalcompact.org
- **Global Reporting Initiative:** standard för hållbarhetsredovisning globalreporting.org
- **ISO 26000** standard för socialt ansvarstagande (SR/CSR), vägledning kring hur organisationer/företag kan bidra till hållbar utveckling, ISO26000.info

Exempel på verktyg för delområden

- Mänskliga rättigheter: UN Guiding Principles for Business and Human Rights
- Miljöstyrning: ISO 14001, EMAS
- Arbetsförhållanden: ILOs åtta kärnkonventioner.
- Arbetsmiljöstyrning: Systematiskt arbetsmiljöarbete, ISO 45001

Exempel verktyg: ISO 26000

- 100 sidor om hur företag/organisationer kan bidra till hållbar utveckling
- Frivillig vägledning, ej certifierbar
- Framtagen av 450 experter från 100 länder under 5 år

7 principer att basera sina beslut på:

1. Ansvarighet
2. Transparens
3. Etiskt uppförande
4. Respekt för intressenternas intressen
5. Respekt för rättsstatens principer
6. Respekt för internationella uppförandenormer
7. Respekt för de mänskliga rättigheterna

7 huvudområden att prioritera sin påverkan inom:

1. Verksamhetsstyrning
2. De mänskliga rättigheterna
3. Arbetsförhållanden
4. Miljö
5. Goda verksamhetsmetoder
6. Konsumentfrågor
7. Samhällsengagemang och utveckling

Definiera ert bidrag till hållbar utveckling

Principer	1. Ansvarighet	2. Transparens	3. Etiskt uppförande	4. Respekt för intressenternas intressen	5. Respekt för rättsstatens principer	6. Respekt för internationella uppförandenormer	7. Respekt för de mänskliga rättigheterna
Påverkansområden							
1. Verksamhetsstyrning							
2. De mänskliga rättigheterna							
3. Arbetsförhållanden							
4. Miljö							
5. Goda verksamhetsmetoder							
6. Konsumentfrågor							
7. Samhällsengagemang och utveckling							

D. Kommunícera era resultat, exempel

- **De viktigaste intressenterna:**

Håll de viktigaste intressenterna informerade, även inom inköp och logistik

- **Kontinuerligt:**

Beskriv hur ni arbetar med hållbarhetsfrågor genom till exempel årsredovisning, hållbarhetsredovisning, websida. Beskriv hur era försörjningskedjor bidrar till hållbar utveckling.

Kunder blir allt mer engagerade

Andelen konsumenter som ofta diskuterar hållbarhet har ökat från **15% 2014 till 64% 2018**

73% svarade att hållbarhet påverkar deras köpbeslut

- Sustainable Brand Insight

3. Hållbara försörjningskedjor

”Hållbara försörjningskedjor?”

SOCIAL PROCUREMENT

Buying Social

Responsible Sourcing

GREEN PURCHASING

**Ethical and
Sustainable
Procurement**

SUSTAINABLE PROCUREMENT

Sustainable Purchasing

**SUPPLY CHAIN
SUSTAINABILITY**

Buying green

Ethical procurement and supply

SUPPLIER SUSTAINABILITY

Green Procurement

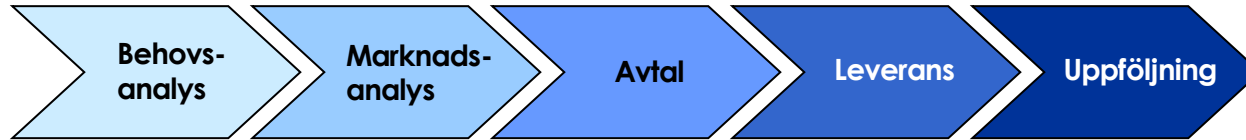
Målet är hållbara försörjningskedjor

- **Hållbara försörjningskedjor** = hållbara inköp + hållbar logistik
(Sustainable supply chains = sustainable procurement* + sustainable logistics)
- **Hållbar upphandling, Hållbara inköp** (sustainable procurement)
- **Hållbar offentlig upphandling** (sustainable public procurement)
- **Hållbar logistik**: (sustainable logistics)

*Ofta används 'procurement' och 'purchasing' synonymt

Silfs inköpsprocess

Alla aktiviteter som uppstår i samband med att företaget köper varor och tjänster

Varför göra mer hållbara inköp?

Exempel, svar från inköpsledare

- 90% - det ger bättre **rykte**
- 70% - det utvecklar starkare, mer pålitliga och längre **relationer** med leverantörer
- 50% - det genererar mer innovativa, hållbara produkter och tjänster som resulterar i mer **försäljning**
- 45% - det förbättrar **ranking** i finansiella hållbarhetsindex
- 30% - det genererar **besparingar**

Källa: Ecovadis and HEC, 2017 - 7th Sustainable Procurement Barometer on 120 companies in Europe and the US

”Hållbara leveranskedjor är numera norm och givet precis som rätt pris alltid varit för inköp, fokus är nu realtidsbevakning av leverantörer och processer för att kunna undanröja risker i tid.”

- **Carl Westman**

Strategy Development Group Function Sourcing
Ericsson

Hur gör man försörjningskedjan mer hållbar?

Översikt

A. Ta ställning: uttryck bidraget till hållbar utveckling i inköbspolicy/logistikpolicy och strategi

B. Integrera: revidera interna inköpsrutiner med nya risker, mål, policys, ansvar från hållbarhetsarbetet

C. Tillämpa: genomför det reviderade arbetssättet med relevanta interna och externa intressenter i försörjningskedjan

D. Följ upp: inspektera leverantörens hållbarhetsarbete genom utvärderingar eller på plats, och använd t ex revision och avvikelshantering

A. Ta ställning

Vilken **påverkan och vilka risker avseende hållbar utveckling** har ni identifierat för styrning i er unika försörjningskedja?

För att svara kan ny kunskap krävas inom till exempel miljö, klimat, föreningsfrihet, arbetsmiljö, säkerhet, diskriminering, korruption, mutor, löner, övertid, arbetsrätt, tvångsarbete, barnarbete, kemikalier, lagefterlevnad, med mera.

Uttryck ert bidrag till hållbar utveckling i framförallt

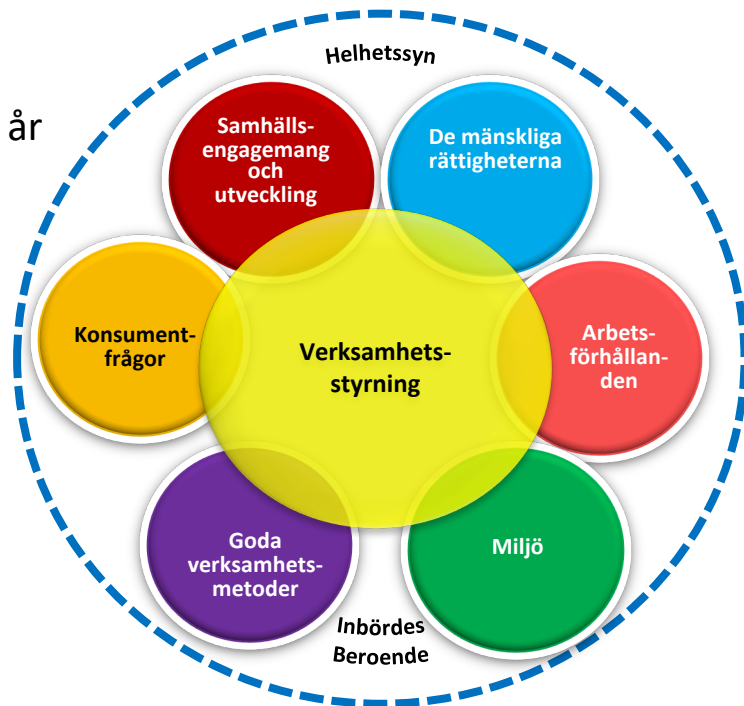
- Inköbspolicy/logistikpolicy: ibland kallad code of conduct för leverantörer
- Inköpsstrategi/logistikstrategi: mål och handlingsplan

Exempel verktyg: ISO 20400 vägledning i hållbar upphandling/inköp

- 50 sidor vägledning, ej certifierbar
- Framtagen av 100+ experter från 50 länder under 3 år
- ISO 20400 och ISO 26000 använder samma påverkansområden

Hållbar upphandling/hållbara inköp:

Definition: Upphandling/inköp som har den mesta möjliga positiva miljömässiga, sociala och ekonomiska påverkan under hela livscykeln

”De flesta använder idag liknande verktyg i arbetet för en mer hållbar försörjningskedja. Det är inte längre en fråga om hur inköp bidrar till hållbar utveckling, det är en fråga om när alla kommer inse att inköp och logistik är avgörande för hållbar utveckling.”

- **Staffan Söderberg**

Ordförande svenska kommittén för ISO 20400

B. Integrera i interna rutiner

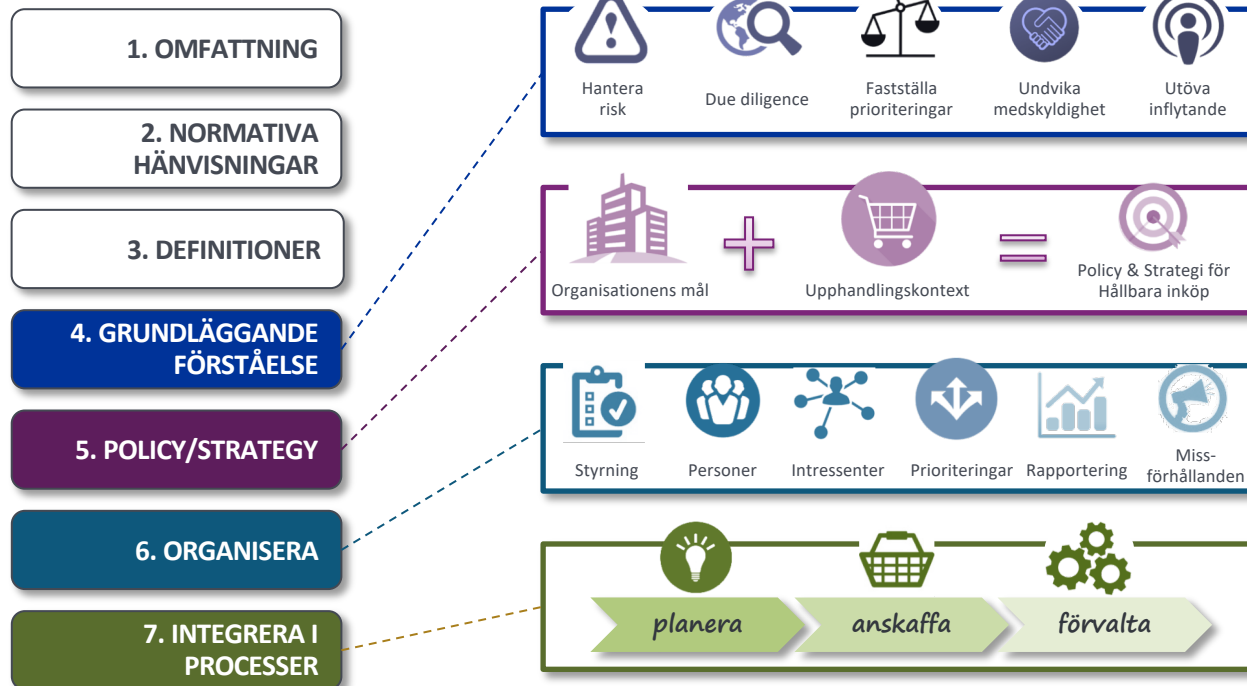

Bild: ISO 20400

Använd ett eller flera angreppssätt

- **Kategorier**, dvs. liknande grupper av varor eller tjänster;
- **Leverantörer**, dvs. tvärs över flera avtal och geografiska platser;
- **Hållbarhetsområden** tvärs över kategorier, leverantörer och kontrakt;
- **Organisatoriska rutiner** som påverkar inköp, inklusive avtal, omvärldsanalys, etc.

”Människor har olika behov, egenskaper och funktionsförmåga. Om vi köper in med sikte på denna mänskliga mångfald får vi fler kunder och fler som kan ta del av det som upphandlas. Det går inte att ställa krav efter en ”normalanvändare”. Hen finns inte.”

- **Hans von Axelson**
Utredare, Myndigheten för delaktighet

C. Tillämpa nya arbetssätt

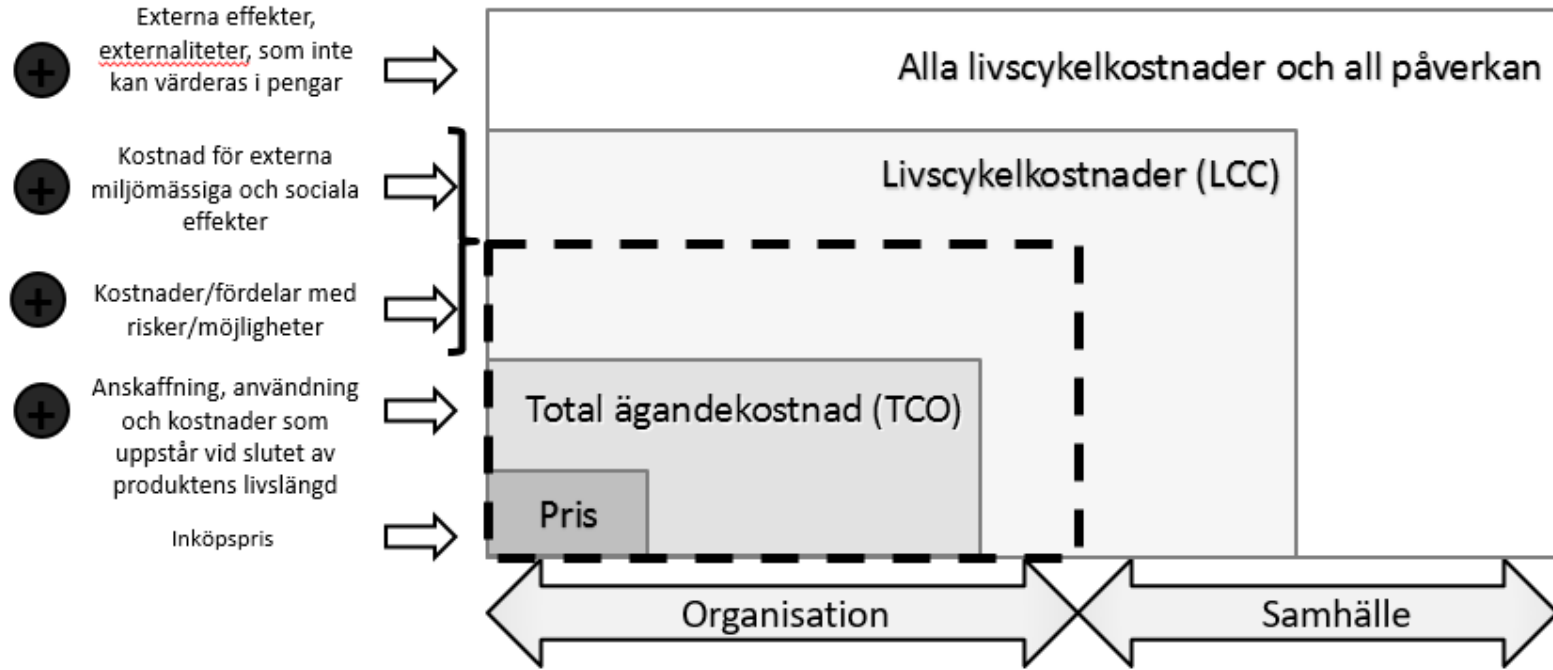
Förmedla ert hållbarhetsarbete i försörjningskedjan, definiera

- vilken nivå ni kräver (lokala lagkrav och/eller internationella normer)
- hur många led i kedjan era krav omfattar

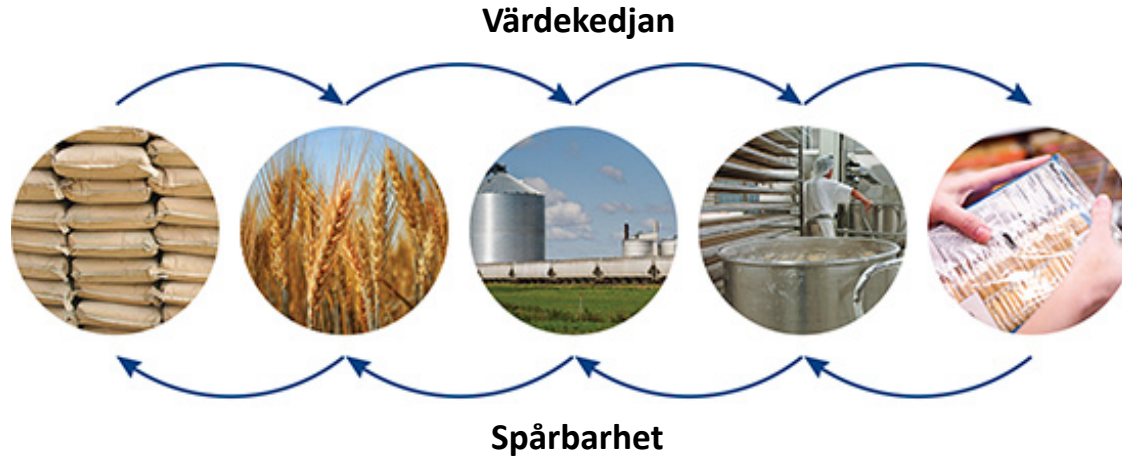
Säkerställ att de viktigaste leverantörerna har ett hållbarhetsarbete som omfattar minst

- Policyåtagande
- Vidareförmedling av krav
- Ansvarsfördelning
- Riskanalys
- Uppföljning
- Avvikelsehantering

Ansvarsfördelning är viktigt

Spårbarhet är viktigt

Att använda rätt externa källor för att ställa krav är viktigt, exempel

Nationella lagar och krav, i Sverige och andra relevanta länder, exempel

- Det arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i tillverkningslandet
- Den arbetsrätt, inklusive regler för lönevillkor, och det socialförsäkringsskydd som gäller i tillverkningslandet
- Den miljöskyddslagstiftning som gäller där hela eller delar av varan eller tjänsten framställs

Internationella uppförandenormer, exempel:

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- ILO:s åtta kärnkonventioner
- FN:s barnkonvention, artikel 32
- FN:s deklaration mot korruption

Redovisning av företags utsläpp av växthusgaser

GHG-protokollet, Greenhouse Gas Protocol, är den mest etablerade standarden för att beräkna och rapportera utsläpp av växthusgaser. Det används av tusentals företag och organisationer världen över.

Företagens utsläpp delas upp i tre olika scope (områden):

- **Scope 1** - företagens direkta utsläpp från källor som kontrolleras av företaget.
- **Scope 2** - företagens indirekta utsläpp från konsumtion av el, ånga, värme och kyla
- **Scope 3** - andra indirekta utsläpp, som uppstår i värdekedjan både uppströms och nedströms, såsom utsläpp vid tillverkningen hos underleverantörer, transporter via fordon som inte är direkt ägda av företag

”Vi har en omfattande och komplex försörjningskedja samtidigt som vi själva och våra intressenter har höga krav på hållbarhet. En förutsättning för att ha kontroll är att vi har ett systematiskt arbetssätt och hög kompetens hos våra medarbetare. Kompetensen, och utvecklingen av kompetensen, går utanför traditionellt inköpsarbete och omfattar även hållbarhetsområdet.”

- **Per Bondemark**

Vice President and Chief Procurement officer, SSAB

Hur är arbetsförhållandena hos underleverantörerna egentligen?

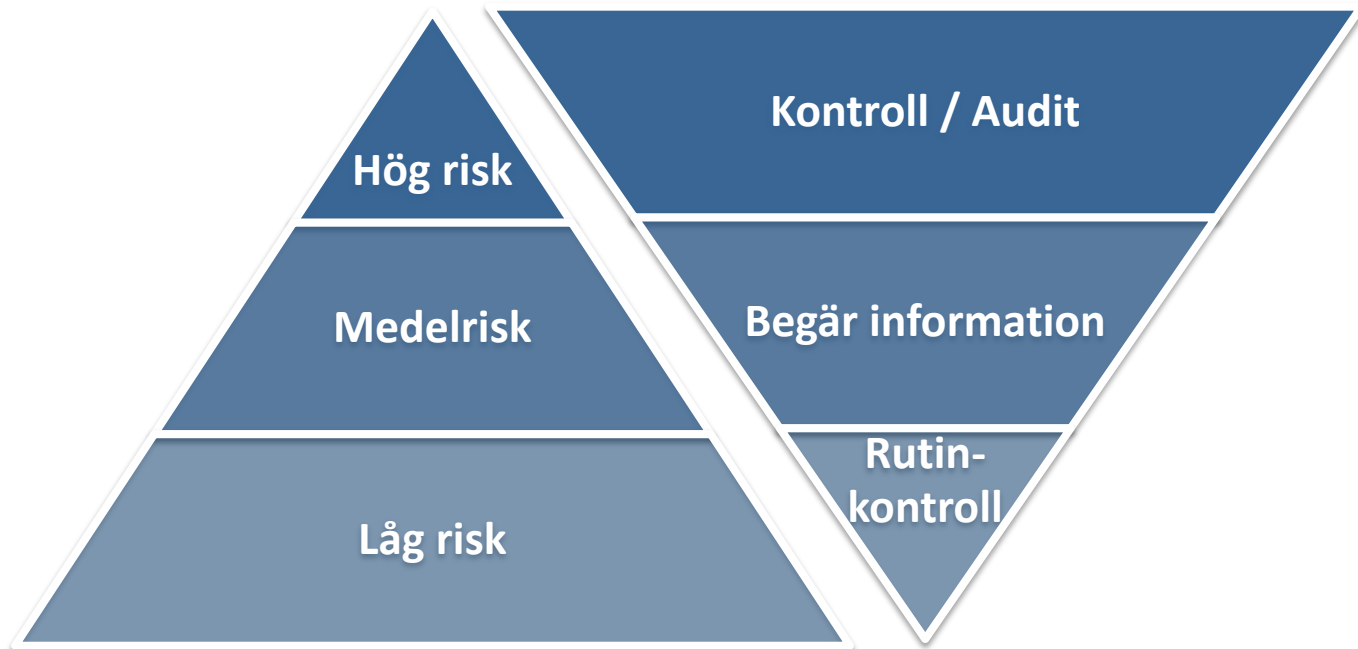
Användning av hållbarhetsmärkningar kan hjälpa

12 284 bönder som tillämpar kriterierna för BCI-märkning i jämförelse med 3500 vanliga bönder, IKEA-projekt i Pakistan

Avkastning	+9%
Bekämpningsmedel	-15%
Syntetiska gödningsmedel	-19%
Organiska gödningsmedel	+87%
Vattenanvändning	-18%
Vinst för bönderna	+46%

D. Följ upp, baserat på risk

”Hållbar upphandling handlar om mycket mer än att bara ställa relevanta och drivande krav i upphandlingen. För att lyckas med en hållbar upphandling krävs ett gediget förarbete där man tittar på behov och marknad för att kunna matcha hållbarhetsambitioner med vad marknaden kan prestera. Samtidigt måste det finnas kompetens och resurser för att genomföra systematisk leverantörsuppföljning och därmed säkerställa att leveransen motsvarar kraven.”

- **Peter Nohrstedt**
Hållbarhetsansvarig, SKL Kommentus

Följ upp hållbarhetskraven, exempel

Baskrav

- Start-upp/”hygien” krav avseende miljö, arbetarskydd och sociala förhållanden
- Allmänna krav

Miljökrav

- Utsläpp till - luft, vatten och mark
- Kemikalier
- Råvaror
- Energikällor
- Växthusgaser
- Vatten och vattenrening
- Biodiversitet
- Avfall och återvinning

Följ upp hållbarhetskraven, exempel

Arbetarskydd

- Brandskydd
- Arbetsmiljö
- Anställningsskydd
- Arbetarbostäder
- Krisberedskap
- Skador och ohälsa

Sociala förhållanden

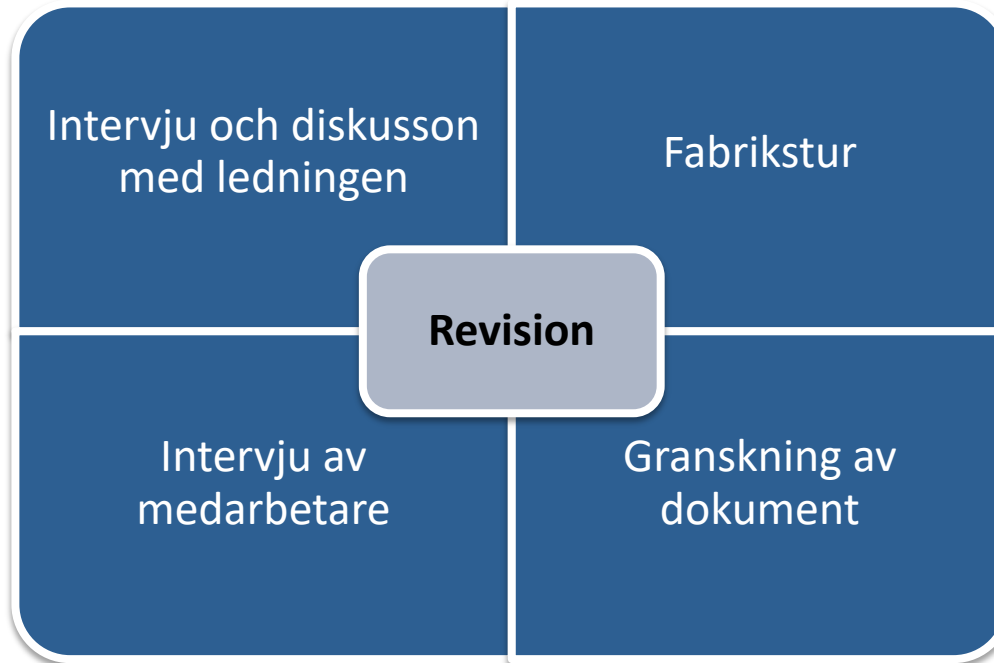
- Löner, förmåner och arbetstider
- Barnarbete
- Tvångsarbete
- Diskriminering
- Föreningsfrihet
- Trakasserier, skymfning och disciplinära åtgärder

Följ upp hållbarhetskraven, exempel

Anti Korruption

- Intressekonflikter
- Gåvor, måltider och underhållning
- Mutor och bestickning
- Bokföring
- Informationsskydd
- Rapportering av tjänstefel

Följ upp, på plats vid behov

Följ upp nivåer, men se tecken

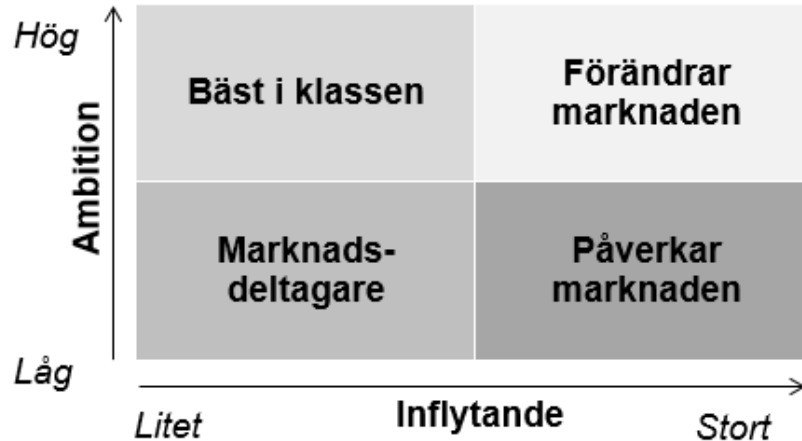
- Utgå från den säkraste högre nivån:
 - Lokala lagkrav, eller
 - Lokala krav plus internationell norm
- Kvalitetsbrister, produktsäkerhetsbrister, små incidenter, oetiska handlingar, logistikstörningar, brister i IT-säkerhet, onödiga mellanhänder, tveksamma politiska kontakter, med mera - är ofta tecken på att det finns brister på fler ställen i hållbarhetsarbetet inom inköp och logistik

Korruption kan påverka allt hållbarhetsarbete

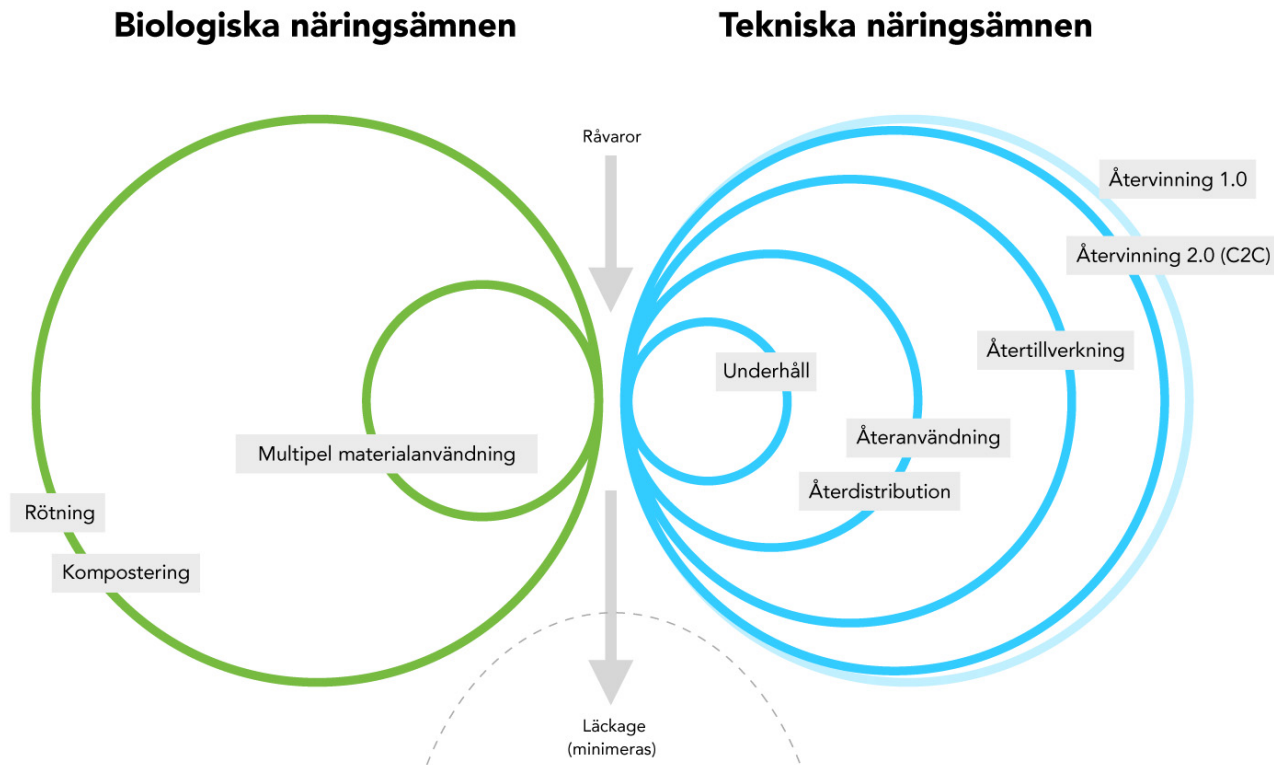
Leta tecken, till exempel

1. Inköpet omfattas inte av inköpsplanen
2. Få inkomna anbud
3. Återkommande fakturor precis under ett tröskelvärde
4. Ospecificerade fakturor med samma referensperson
5. Inköp av produkter utan tydlig koppling till verksamhetens behov
6. Inköparen accepterar leveranser med brister
7. Bristande dokumentation
8. Aktiviteter på fritiden med personal hos leverantören

Genom uppföljning kan långsiktiga samarbeten för hållbar utveckling identifieras

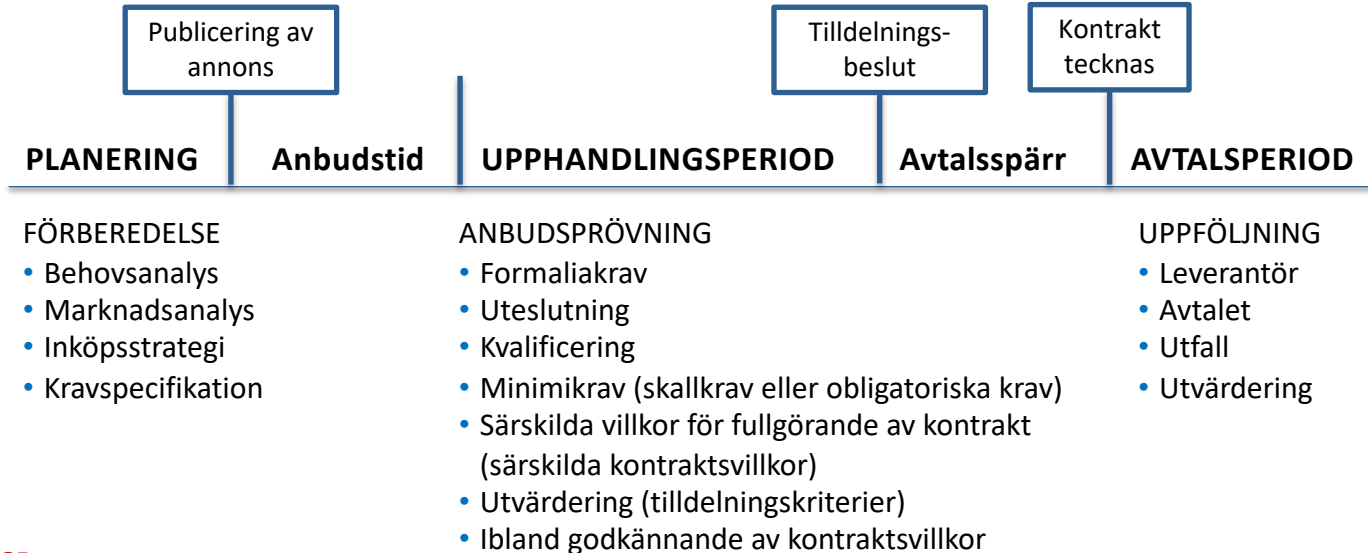
Exempel nya samarbeten: hyra, låna, dela i cirkulära flöden

Offentlig hållbar upphandling

Hållbarhetskrav i offentlig upphandling

Exempel på en inköpsprocess inom LOU

” De största utmaningarna är leverantörernas bristande riskanalyser och riskhantering för hela leveranskedjan. För lite transparens, att verifikat ibland saknas, och att uppföljningarna är så resurskrävande är ytterligare utmaningar.”

- **Kathleen McCaughey**
Strateg Hållbara leverantörskedjor Region Stockholm

Offentlig hållbar upphandling, exempel

LOU 4 kap. 3 §

En upphandlande myndighet **bör** beakta **miljöhänsyn, sociala och arbetsrättsliga hänsyn** vid offentlig upphandling **om upphandlingens art motiverar detta.**

LOU 9 kap. 2 §

När det som anskaffas **ska användas av fysiska personer** **ska de tekniska specifikationerna** bestämmas med beaktande av **samtliga användares behov**, däribland **tillgängligheten** för personer med funktionsnedsättning.

Offentlig hållbar upphandling, exempel

LOU 17 kap. 1 §

En upphandlande myndighet **får ställa särskilda miljömässiga, sociala, arbetsrättsliga och andra villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras.**

LOU 17 kap. 2 §

En upphandlande myndighet ska, om det är behövligt, kräva att leverantören **ska fullgöra kontraktet enligt angivna villkor om lön, semester och arbetstid** som arbetstagarna som ska utföra arbetet enligt kontraktet minst ska tillförsäkras.

LOU 17 kap. 4 §

En upphandlande myndighet ska, om det är behövligt, kräva att leverantören **ska fullgöra kontraktet enligt angivna villkor i enlighet med ILO:s kärnkonventioner**, om arbetet utförs under sådana förhållanden att svensk arbetsrätt inte är tillämplig.

”Sveriges regioner ansvarar för att alla invånare har tillgång till en god och väl fungerande hälso- och sjukvård, tandvård och kollektivtrafik och det är viktigt att bedriva verksamheten så att den främjar en hållbar utveckling. I enlighet med det verkar regionerna för att de varor och tjänster som köps in är producerade under hållbara och ansvarsfulla förhållanden och att man upphandlar produkter som inte påverkar människor och miljö negativt. Sedan 2010 samarbetar Sveriges regioner i ett nationellt arbete med att, i enlighet med Agenda 2030 och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, främja hållbara leveranskedjor och hållbara produkter genom hållbara offentliga upphandlingsmetoder.”

- Katharina Högdin, nationell miljöstrateg,
Nationella kansliet Hållbar Upphandling

Offentlig hållbar upphandling

Upphandlingsprinciper gäller även hållbarhetskrav, t ex att det ska vara relevanta icke-diskriminerande krav

- **Miljöhänsyn, exempel**

- En varas funktioner (t ex kemiskt innehåll)
- En tjänsts utförande (t ex miljöanpassad skolskjuts)
- En byggentreprenad (t ex energieffektivitet)

- **Social hänsyn, exempel**

- Arbetsmarknads- och socialpolitiska åtgärder, till exempel sysselsättning, integration, jämställdhet, diskriminering, etisk handel, mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden

Olika utvärderingsgrunder i hållbar offentlig upphandling

Det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet i förhållande till...

- Om **"lägsta pris"** används i utvärderingsmodellen måste hållbarhetskraven ställas som absoluta krav dvs. även villkor för fullgörande (minimikrav).
- Om **"bästa förhållandet mellan pris och kvalitet"** används som utvärderingsmodell kan hållbarhetskraven ställas som en kombination av kvalificeringskrav, tekniska specifikationer och/eller tilldelningskriterier.
- Om **"livscykelkostnad"** används som utvärderingsmodell kan hänsyn tas till faktorer som har en direkt ekonomisk fördel (t.ex. kostnaderna för underhåll, energiförbrukning och avfallshantering) men även andra faktorer (t.ex. utsläpp, klimatpåverkan och hälsoskydd) som inte direkt går att kostnadsberäkna.

”För att klara av att ställa miljö- och sociala krav måste kommunen vara inköpsmogen med en välfungerande avtalsuppföljning och kraven måste vara genomtänkta. Annars är risken stor att seriösa aktörer avstår från att lägga anbud, medan oseriösa aktörer kan vinna upphandlingarna utan att ha för avsikt att leva upp till kraven”

- **Birgitta Laurent**

Upphandlings- och konkurrensexpert, Svenskt Näringsliv

Logistik

Varför hållbar logistik?

- Logistik handlar om effektiva sätt att hantera resurser
- Påverkar energianvändning och klimatpåverkan
- Påverkar många människor i många länder
- Ingående och utgående logistik viktig för många verksamheters framgång
- En bransch med unika utmaningar inom arbetsmiljö, arbetsrätt, jämställdhet, anti-korruption, med mera.

Exempel Clas Ohlson:

Genom att öka andelen transport till sjöss och med tåg och minska andelen väg- och flygtransporter har utsläppen från transporter till Clas Ohlsons distributionscentral minskat med 24 % under ett år till 17,1 gram koldioxid per tonkilometer.

Minska miljöpåverkan, exempel

- Val av transportslag
- Fyllnadsgrad
- Moderna fordon
- Ruttplanering
- Anläggningar
- Alternativa bränslen
- Nätverksdesign
- Eco-driving
- Emissionsmål

Exempel IKEA:

Genom att arrangera om sakerna inuti paketet och placera lampfoten på ett nytt sätt kunde man få ett mindre paket. 24 st lampor i stället för 18 på varje pall.

Genom att ta bort 24 av 33 komponenter minskade packvikten med 28 %. 128 st lampor i stället för 80 på varje pall.

Lastbilstransporter kan bidra mer till hållbar utveckling, exempel

- Bränslesnål körning
- Mäta bränsleförbrukningen
- Alternativa bränslen
- Maxhastigheter från företaget
- Tomgångskörning
- Däckkvalitet – Eco - Lågfriktion
- Lufttryck i däck
- Alko- och droglås
- Mänskliga rättigheter och arbetsrätt
- Arbetsmiljöarbete
- Jämställdhetsarbete

”Vi inom Coop Logistik AB har hållbarhet inkorporerad i vår strategiplan, dessa frågor måste drivas kontinuerligt och långsiktigt för att ge effekt. Exempelvis fyllde vårt Coop Tåg 10 år nu i september.”

- **Örjan Grandin**
VD Coop Logistik, Vice VD Coop AB

Lagerverksamhet kan bidra mer till hållbar utveckling, exempel

- Energi
- Vatten
- Avfall
- Belysning
- Ventilation
- Interntransporter
- Kemikalier
- Mänskliga rättigheter och arbetsrätt
- Arbetsmiljö
- Lokala lagar

Lagerverksamhet kan bidra mer till hållbar utveckling, exempel

- Utbildning
- Maskinsäkerhet
- Säkerhetsinstruktioner
- Personlig skyddsutrustning
- Första hjälpen-box
- Arbetstider & löner
- Alkohol & droger
- Hygien
- Dricksvatten
- Matsal

“Vi definierar en hållbar logistiklösning som mer än bara grön. Med hållbar logistik menar vi att transporten, förutom att den är klimateffektiv, också är trafiksäker, punktlig och kostnadseffektiv.”

- **Erica Kronhöffer**
Hållbarhets- och kommunikationsdirektör, Green Cargo

Exempel Trafikverket:

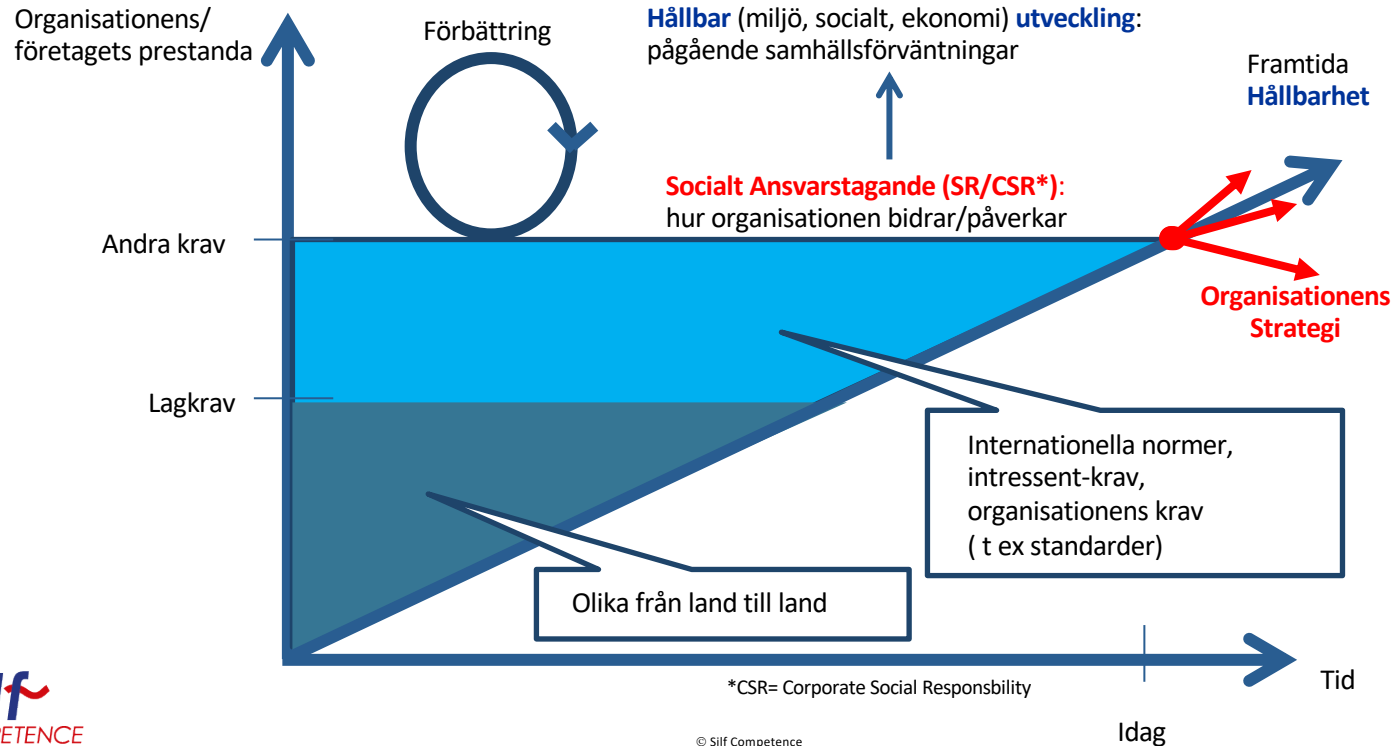
Hållbara logistiklösningar genom att bland annat samla och utbyta information kring:

- Säkerhet (trafik, farligt gods och skalskydd)
- Kvalitet (teknisk kvalitet och upplevd kvalitet)
- Produktivitet (trafikledning med fordonskoppling)
- Miljö (klimat, natur och hälsa)
- Arbetsklimat (ergonomi, regelverk, trivsel och social miljö)
- Kunskap och ansvar (åtgärder för direkta och indirekta intressenter)

4. Ta tre steg framåt

- definiera, implementera, förbättra

STEG 1. Definiera ert bidrag till mer hållbara försörjningskedjor

STEG 2. Implementera nya arbetssätt för mer hållbara försörjningskedjor

1. **Ta ställning** för hållbar utveckling, t ex policy/code of conduct
2. **Integrera** hållbarhetsprioriteringar i relevanta rutiner
3. **Tillämpa** i försörjningskedjan
4. **Följ upp** hållbarhetsarbetet i försörjningskedjan
5. **Kommunicera** hållbarhetsresultaten

STEG 3. Förbättra ert bidrag till mer hållbara försörjningskedjor

- **Kompetens**, fortbilda och ge stöd till nyckelpersoner för hållbarhetsarbetet i försörjningskedjan
- **Utvärdera** hur inköps- och logistikarbetet bidrar till hållbar utveckling
- **Avvikelsehantera** även inom hållbarhetsarbetet
- **Samverka** med leverantörerna och andra intressenter för hitta ännu bättre bidrag till hållbar utveckling

Intressant läsning

- **UN Global Compact supply chain:** <http://supply-chain.unglobalcompact.org/>
- **Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier:** <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriteriebiblioteket/>
- **SKL Kommentus hållbarhetskoll:** <https://www.sklkommentus.se/om-oss/vi-tar-ansvar-for-hallbarhet/hallbarhetskollen/>
- **Nationella kansliet för hållbar upphandling:** <http://www.hallbarupphandling.se/>
- **Kammarkollegiet:** <https://www.avropa.se/innehall/Hallbar-upphandling/> (se miljöhandbok)
- **Företagarnas hållbarhetsportal:** <https://www.foretagarna.se/driva-eget-foretag/hallbarhetsportalen/>
- **Europeiska kommissionen:** https://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm
- **Sustainable Purchasing Leadership Council:** <https://www.sustainablepurchasing.org/>
- **UN Sustainable Public Procurement:** <https://www.oneplanetnetwork.org/sustainable-public-procurement>
- **ISO 20400:2017 Hållbar Upphandling – Vägledning:** <https://iso20400.org>

Källor vid bland annat riskanalys, exempel: Amnesty International, Human Rights Watch, Civil Rights Defenders, Transparency International, ILO Normlex, FTSE, GAN Business Anti-corruption portal, CSR Compass, SDG Compass, även branschorganisationer.